

Hemställan om ändringar i skuldebrevslagen m.fl. för att möjliggöra användningen av elektroniska handelsdokument i svensk rätt

Till statsrådet Gunnar Strömmer,

Internationell handel är beroende av en rad olika handelsdokument som utbyts mellan de parter som är involverade i transaktionen, från köpare och säljare till försäkringsbolag, banker, rederier, hamnar och tullmyndigheter. Det rör sig exempelvis om konnossement, rembursar, bankgarantier och växlar. Så sent som 2022 [uppskattade WTO och ICC](#) att 99 % av de fyra miljarder handelsdokument som vid varje givet tillfälle är i omlopp i världen fortfarande var i pappersform. Som ICC Sverige belyste i en [hemställan den 27 augusti 2024](#) är den fysiska pappershanteringen dyr, tidskrävande och ineffektiv. Trots att näringslivet vill digitalisera sina handelsdokument och att tekniska lösningar för det finns sätter nationell lagstiftning och juridisk osäkerhet käppar i hjulen.

Det orimliga i denna ordning har fått många länder att agera och digitaliseringen av den globala handeln går nu snabbt. Flera av Sveriges största handelspartners, såsom Frankrike, Storbritannien och USA, har infört lagändringar som möjliggör användningen av elektroniska handelsdokument. Liknande initiativ har också initierats i bland annat Australien, Nederländerna, Tyskland och Kina. De har insett att rättslig modernisering är en förutsättning för att digitalisera handeln.

Sverige saknar motsvarande reglering. I praktiken innebär det att svenska företag fortfarande tvingas hantera fysiska pappersoriginal med högre kostnader och längre ledtider än konkurrenter som följd, att svenska banker stängs ute från vissa internationella transaktioner och att Tullverket måste lägga mycket tid på pappershantering. Exempelvis kan varor stå stilla i hamn i mer än en vecka i väntan på att dokumenten som behövs för att hämta ut lasten skickas med bud, medan konkurrenter i andra länder genomför hela processen digitalt på några timmar.

Faktum är att [en FN-studie](#) från i år visar att Sverige skulle kunna öka sin varuexport med 17,99 % eller 372 miljarder kronor baserat på 2024 års handelsvolym om handelns administrativa sida helt digitaliserades. I en tid när företag redan möter stora utmaningar till följd av ökade handelspolitiska spänningar, regulatorisk fragmentering och geopolitisk oro blir avsaknaden av moderniserad svensk lagstiftning ytterligare en börda för företagets konkurrenskraft. Till skillnad från tullhöjningar och protektionistiska åtgärder från andra länder är det här dock en utmaning som går att lösa med relativt enkla medel, som vi dessutom själva förfogar över.

Det enda som behövs är små tillägg till redan befintliga svenska lagar för att säkerställa att samma rättsverkan ska gälla för dokument i elektronisk form som för motsvarande handlingar på papper. Utgångspunkten för de lagändringar som redan har skett i omvärlden har varit UNCITRAL:s modellag för elektroniskt överlåtbara dokument (*Model Law on Electronic Transferable Records*, MLETR), som på ett teknikneutralt sätt och genom säkerställande av funktionell ekvivalens gentemot fysiska dokument skapar en rättslig ram för elektroniska handelsdokument. Faktum är att Sverige inom ramen för WTO:s *Joint Statement Initiative on Electronic Commerce* redan har enats med ett 90-tal andra länder om att verka för nationella rättsordningar som tar hänsyn till MLETR.

För att främja digitaliseringen av Sveriges internationella handel och säkerställa att vi inte halkar efter rättsutvecklingen hos viktiga handelspartners har ICC Sverige, i samarbete med Emil Elgebrant, docent i civilrätt vid Stockholms universitet, Stockholm Center for Commercial Law (SCCL) tagit fram ett färdigt lagförslag för implementering av MLETR i svensk rätt som bifogas till

denna hemställan. Förslaget har utformats med beaktande av svensk rättstradition och omfattar ändringar i skuldebrevslagen, växellagen, checklagen och sjölagen. Lagförslaget har förankrats brett inom näringsliv, akademi och juridisk expertis. Bland undertecknarna finns ICC Sverige, Bankföreningen, Stockholms Handelskammare, Svensk Försäkring, Svensk Handel, Svensk Sjöfart, Teknikföretagen och Association of Trade Partners Sweden, vilka samtliga står bakom denna hemställan.

Genom att ge elektroniska handelsdokument samma rättsverkan som pappersoriginal möjliggörs:

- **Snabbare och säkrare handel**, där dokument kan överföras på sekunder i stället för dagar;
- **Ökad tillgång till finansiering**, när banker kan bevilja krediter digitalt med elektroniskt tillgängliga säkerheter;
- **effektivare administration** som gynnar både företag och myndigheter;
- **högre tillit och rättssäkerhet**, eftersom digitala original minskar risken för förfalskningar och manipulationer; och
- **miljövinster** genom minskad pappersanvändning och kortare ledtider i transportkedjorna.

Fördelarna sträcker sig även bortom internationell handel. En rättslig ram som erkänner digitala original stärker tillförlitligheten i en rad andra processer, till exempel hanteringen av digitala bolånehandlingar. Reformen gynnar med andra ord både företag och privatpersoner och stärker Sveriges konkurrenskraft.

Mot denna bakgrund hemställer vi att regeringen initierar nödvändiga lagstiftningsåtgärder för att implementera UNCITRAL:s modellag för elektroniskt överlåtbara dokument (MLETR) i svensk rätt genom ändringar i skuldebrevslaget, växellagen, checklagen och sjölagen, i enlighet med bifogat lagförslag, och därmed säkerställer att svensk rätt medger användning av elektroniska handelsdokument med samma rättsverkan som motsvarande handlingar i pappersform.

ICC Sverige tillsammans med huvudförfattaren Emil Elgebrant och de undertecknande organisationerna står till förfogande för dialog om förslaget, inklusive tekniska genomgångar av lagtexten, internationella jämförelser och konsekvensbedömningar.

Med vänliga hälsningar,

Susanna Zeko, VD & generalsekreterare, ICC Sverige

Hans Lindberg, VD, Bankföreningen

Daniella Waldfogel, VD, Stockholms Handelskammare

Christina Lindenius, VD, Svensk Försäkring

Sofia Larsen, VD, Svensk Handel

Anders Hermansson, VD, Svensk Sjöfart

Pia Sandvik, VD, Teknikföretagen

Helena Waker, VD, Association of Trade Partners Sweden

Bilagor: Lagförslag – *Elektroniska negotiabla handelsdokument: implementering av MLETR i svensk rätt*

Analys och företagsexempel – *Därför behövs digitala handelsdokument*

CC: Finansminister Elisabeth Svantesson, bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa